

**OBČINA TREBNJE
ŽUPANJA**

www.trebnje.si

E: obcina.trebnje@trebnje.si

Goliev trg 5, 8210 TREBNJE

T: 07 348 11 00

Številka: 900-4/2023-8

Datum: 6.3.2023

OBČINSKI SVET
OBČINE TREBNJE

**ZADEVA: PREDLOG ZA OBRAVNAVO NA SEJI OBČINSKEGA
SVETA OBČINE TREBNJE**

**NASLOV GRADIVA: Odločanje o ukrepu za sofinanciranje nakupa dodatkov h
gnojevki**

Gradivo pripravil: Oddelek za družbene in gospodarske dejavnosti
Silva Kek - svetovalka

Pristojno delovno telo: Odbor za gospodarstvo, turizem in kmetijstvo

Gradivo predlaga: Mateja Povhe, županja Občine Trebnje

*Poročevalec po
pooblastilu županje
Občine Trebnje
Mateje Povhe:* Majda Šalehar, vodja oddelka za družbene dejavnosti in
gospodarstvo

PREDLOG SKLEPA:

SKLEP

- I. Ukrep sofinanciranja nakupa dodatkov h gnojevki se vključi v nov pravilnik o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva, gozdarstva in podeželja v občini Trebnje za programsko obdobje 2023-2027.**

Mateja Povhe
ŽUPANJA

Priloge:

- *Pobuda svetniške skupine Gibanje svoboda Trebnje k sofinanciranju nakupa preparatov za razkroj gnojnice, prejet 15. februarja 2023 po elektronski poti*

Odločanje o ukrepu za sofinanciranje nakupa dodatkov h gnojevki

I. NASLOV

Odločanje o ukrepu za sofinanciranje nakupa dodatkov h gnojevki

II. UVOD

1. Razlogi za sprejetje

Trenutno veljavni Pravilnik o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v Občini Trebnje za programsko obdobje 2015-2020 (Uradni list RS, št. 41/2015), podaljšano s strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano do vključno 30.6.2023 (do tega roka morajo biti namreč izdani sklepi o dodelitvi sredstev, izplačila pa so možna do konca koledarskega leta), ne vključuje ukrepa za sofinanciranje nakupa dodatkov k gnojevki. Ukrep pa bo vključen v nov pravilnik, ki je že v pripravi in ga bo tako Odbor za gospodarstvo, turizem in kmetijstvo kot tudi Občinski svet Občine Trebnje obravnaval na prihodnjih sejah.

2. Ocena stanja

Prebivalci na podeželju se večkrat soočajo s problemom neprijetnega vonja ob nanašanju gnojevke na kmetijske površine, ki se lahko nahajajo tudi v bližini gosto naseljenih območij. V celoti se smradu pri kmetovanju ne moremo izogniti, lahko pa ga z določenimi ukrepi omilimo. Določene ukrepe za zmanjševanje smradu imajo kmetje urejene v obstoječih predpisih in tehnoloških pravilih ter priporočilih (npr. prepoved gnojenja s tekočimi organskimi gnojili med 15. novembrom in 1. marcem, omejitve gnojenja na poplavljenih, zamrznjenih ali s snegom prekritih tal, ustrezno urejena skladišča za organska gnojila,...). Vse bolj je izpopolnjena tudi oprema, ki omogoča nanašanje gnojevke neposredno v zemljo. Eden izmed učinkovitih ukrepov za zmanjševanje smradu je tudi dodajanje različnih preparatov k gnojevki, ki na podlagi strokovnih analiz in uporabe v praksi dokazujejo, da njihova uporaba zmanjšuje smrad tudi za polovico, poleg tega ima še druge pozitivne učinke v kmetijstvu npr. preparati vzpodbujajo zorenje gnojevke že v hlevu ali gnojnih jamah, posledično je prisotnega manj mrčesa, izboljša se higiena in klima v hlevu, boljša je struktura gnojevke, ki se tretira v zemljo, hranila se manj izpirajo v tla - manjša možnost onesnaževanja voda, tvori se več humusa v tleh, izboljšuje se rodovitnost tal.

Z namenom, da vzpodbudimo kmetovalce k nakupu in uporabi preparatov, bo občina v novem predlogu pravilnika o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva v Občini Trebnje na podlagi državnih predpisov in predpisov EU, priglasila tudi ukrep sofinanciranja nakupa dodatkov k gnojevki.

3. Pravna podlaga

- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2 in 18/23),
- Zakon o spremljanju državnih pomoči (Uradni list RS, št. 37/04),
- Pravilnik o načinu posredovanja podatkov in poročanju o državnih pomočeh s področja kmetijstva in ribištva (Uradni list RS, št. 106/04),
- Uredba o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh in pomočeh po pravilu »de minimis« (Uradni list RS, št. 61/04, 22/07 in 50/14),
- Uredba Komisije (EU) 2022/2472 z dne 14. decembra 2022 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije

4. Cilji in načela

Občina Trebnje bo pristopila k uvedbi novega ukrepa sofinanciranja nakupov preparatov za zorenje gnojevke, s katerim želi kmetovalce vzpodbuditi k čim večji uporabi tehnično-tehnoloških rešitev, ki jih v določenem delu zahteva tudi lokalno okolje. S tem pristopom in ukrepom lokalna skupnost pomembno pripomore k učinkovitemu kmetovanju s sočasnim izboljšanjem naravnega okolja, varovanjem zraka, vode in tal ter pomembno prispeva k bolj prijaznemu sobivanju podeželskih in mestnih prebivalcev kakor tudi obiskovalcev.

5. Ocena finančnih in drugih posledic

Sredstva za sofinanciranje nakupa preparatov za razkroj gnojevke se bodo po potrditvi sheme pomoči s strani Ministrstva za kmetijstvo dodeljevale po pravilih državnih pomoči – de minimis v kmetijstvu in sprejemu novega pravilnika o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva, gozdarstva in podeželja v Občini Trebnje. Sredstva se bodo zagotavljala v vsakoletnem proračunu občine Trebnje, dodeljevala pa na podlagi vsakoletnih javnih razpisov.

Sredstva, načrtovana v predlogu rebalansa I za leto 2023 v višini 5.000,00 EUR, se bodo lahko po sprejemu novega pravilnika in objavi razpisa v jesenskih mesecih, dodelila še v letošnjem proračunskem letu.

V prilogi je prejeta pobuda predlagatelja Gibanja Svoboda Trebnje, v zadevi, ki je predmet odločanja.

POBUDA: Občina Trebnje se v prihodnje zaveže, da bo v svojih razpisih za pomoč in vzpodbudo kmetijstvu, v razpise uvedla tudi element za odpravo neprijetnega vonja gnojevke in gnojnice tako, da bo za preparate kmetom nudila sofinanciranje oz. finančno pomoč.

SKLEPI:

1. Občinski svet se je seznanil z možnostmi in prednostmi subvencioniranja aditiva za hitrejši razkroj gnojnice.
2. Občina Trebnje bo s prvim naslednjim rebalansom vnesla finančne elemente pomoči v proračun občine in tako instrument odprla za pomoč kmetom že v letu 2023.
3. Občina Trebnje bo z naslova subvencioniranja aditiva za razkroj gnojnice zagotavljala 50% subvencijo.
4. Višina sredstev, ki jo bo v ta namen občina zagotovila ob prvem rebalansu v letu 2023, bo do 10.000 €.
5. Občina Trebnje pristopi tudi k prednostni izdelavi odloka o subvencioniranju gnojnice.

KAZALO

Uvod	3
Zasledovani cilji	3
Enostavna definicija gnojil: Kaj so gnojila.....	4
Opis stanja v občini Trebnje	4
Osnovno načelo pri gnojenju.....	4
Predlog rešitve.....	5
Positivni učinki po posameznih skupinah/deležnikih.....	5
a) Za področje kmetijstva in kmetovalce	5
b) Za obče zadovoljstvo občanov	6
c) Okoljevarstveni vidik	6
Okoljevarstveni pogledi.....	6
Dobre prakse	6
Uporaba v hlevu in preparati	7
Finančne posledice	8
Postopki občine	8
Nekaj zakonodajnih elementov.....	8
Pravni akti občine Trebnje.....	9
Zaključek.....	10
Viri povzeti iz spletnih strani	10
Priloge (povzeto iz spleta)	11

Uvod

Občina Trebnje se lahko pohvali, da ima v občini kmetijstvo posebno mesto. Glede na dostopne podatke je ocena, da imamo v občini cca. 6.000 krav (številka je bila navedena leta 2013 ob obisku ministra Židana v Trebnjem). Ni zanemarljivo dejstvo, da številni travniki in njive ležijo ob poplavnih področjih reke Temenice in njenih pritokov. Zlasti v mestu Trebnje, pa tudi v drugih večjih naseljih po občini, se že vrsto let pojavlja težava ob sezonskem gnojenju, zlasti zaradi uporabe gnojevke. Težava ki jo navajajo številni občani, je evidentna v neprijetnem vonju.

Ne gre pozabiti, da je tendenca povečanja samooskrbe s hrano lahko priložnost za občino Trebnje in da je potrebno stremeti k pridelavi zdrave in kakovostne hrane. Enako velja tudi za proizvodnjo krme za živino, saj prav živinoreja preko mlekarstva pomeni preživetje za številne družine v občini Trebnje, ki so se v celoti specializirale za to kmetijsko panogo.

Nikakor ne gre spregledati, da je skrb za naravno okolje temeljni postulat vsake lokalne oblasti. Občina Trebnje je tako preko številnih dokumentov zavezana skrbeti in ohranjati naravno okolje v smeri, da se le to varuje in v najboljši možni kondiciji preda na uporabo zanamcem. Zavedanje, da smo le uporabniki prostora, nas zavezuje, tako moralno, kot tudi zakonsko, v smislu ohranjanja in varovanja slehernega naravnega elementa v prostoru, kjer bivamo in živimo.

V nadaljevanju predstavljamo željo po iskanju sožitja med vsemi deležniki v prostoru in predlog, kjer bi lahko občina s smiselnim pristopom pomagala izpolniti želje in prizadevanja slehernega občana.

Zasledovani cilji

- Občina Trebnje, ob subvencioniranju in stimulaciji uporabe preparatov za odpravljanje neprijetnega vonja gnojevke in njenega razkranja, že v gnojničnih jamah/zbiralnikih dviguje in zagotavljanje boljše varovanja okolja. Poglavitna naloga je tu varovanje reke Temenice in plitkega dolenskega Krasa, zlasti podzemlja, ki je bazen naše kakovostne pitne vode.
- Občina Trebnje poveča podporo kmetijstvu, zlasti živinoreji, kjer je v ospredju govedoreja. Se pa podpora nameni vsem panogam, kjer je gnojnični izpust v zbiralnike/gnojnične jame merljiv.
- Občina Trebnje z navedeno subvencijo zmanjša negativni vpliv neželenih vonjav gnojevke v času gnojenja na celotnem območju občine.
- Predlog stopi v veljavo v letu 2023.

Enostavna definicija gnojil: Kaj so gnojila

Gnojilo je katera koli snov, ki vsebuje dušikovo spojino/spojine in je namenjena spodbujanju rasti rastlin. Organska gnojila so živalska gnojila in druga gnojila organskega izvora, kot so komposti iz rastlinskih ostankov, blato čistilnih naprav, ostanki predelave bioplinarn, mulj, šota in druga gnojila v skladu s predpisom, ki ureja uporabo blata iz komunalnih čistilnih naprav v kmetijstvu, in predpisom, ki ureja obdelavo biološko razgradljivih odpadkov. Živalska gnojila so **hlevski gnoj, gnojevka in gnojnica**. **Hlevski gnoj** so iztrebki domačih živali, kot sta blato in seč, pomešana s steljo. **Gnojevka** so iztrebki domačih živali, kot sta blato in seč, brez ali z manjšim dodatkom nastilja in z večjim ali manjšim dodatkom vode. **Gnojnica** je mešanica seča domačih živali z vodo in snovmi, ki nastajajo iz seča zaradi naravne presnove, ter odcednih voda z gnojišč. Med živalska gnojila uvrščamo tudi kompostiran hlevski gnoj.

Opis stanja v občini Trebnje

Spomladansko gnojenje z gnojnico in gnojevko vedno prinese tudi moteč smrad za prebivalce in različne ustanove v naši občini. **Potrebno je povedati, da kmetje, ki uporabljajo gnojnico in gnojevko, ne delajo ničesar, kar ni v skladu s predpisi. Zbiranje gnojnice in gnojevke je dejansko zbiranje gnojila, ki za kmeta pomeni gnojenje z naravnimi gnojili. S tem zmanjšujejo tudi porabo kemičnih gnojil.** Kljub vsemu pa je moč najti številne možnosti, ki bi lahko bile za vse uporabnike prostora sprejemljive in v skupno zadovoljstvo. Ena izmed teh je vsekakor tudi subvencija aditiva proti neprijetnemu vonju in razkrajanju gnojnice.

Ob gnojenju z gnojevko in gnojnico se sproščajo plini, ki niso v tako velikih koncentracijah, da bi bili škodljivi za zdravje. So pa vseeno zelo neprijetni in moteči za prebivalce v okolici večjih kmetijskih površin, saj je tam gnojenje z gnojevko praviloma po vsaki košnji.

Gre torej za periodično ponavljanje postopka – gnojenja, ki vsakič sproži povsem identične reakcije.

Zelo pomembno pri vsem tem je tudi dejstvo, da je občina Trebnje locirana na t.i. dolenskem Krasu, pronicljivost tal je izredna, kar vsekakor še dodatno potrjuje dejstvo, da se izpiranje površin v tla in podtalnico dogaja. Zato smo dolžni zagotoviti, da se v največji možni meri izvede absorpcija gnojil v rastline, kar zlasti velja za travinje.

Osnovno načelo pri gnojenju

Za strokovno utemeljeno in gospodarno gnojenje sta osnovna pogoja poznavanje fizikalnih lastnosti določene površine in poznavanje kemičnih lastnosti zemlje, ki jih

ugotovimo z analizo. Osnovna kemična analiza zemlje nam poda parametre o vsebnosti organske snovi v tleh, kislosti tal, pH, vsebnosti P₂O₅ in K₂O. Specialna analiza za pridelovalce sadja in zelenjave pa nam poda tudi vrednosti mikroelementov v tleh. Na osnovi take analize se lahko v strokovni službi pripravi gnojilni načrt, torej, kaj in koliko zemlji še manjka za zagotovitev osnovne založenosti.

Predlog rešitve

Predlagana rešitev bi bila sprejemljiva tako za kmete, kot tudi za ljudi, ki jih vonj gnojevke in gnojnice v času gnojenja moti. Ob tem se poveča tudi skrb za izcednost gnojevke in gnojnice, ki se posledično zmanjša, kar nam mora biti cilj pri varovanju reke Temenice in celotnega našega prostora.

Predlagamo, da se občina Trebnje na področju kmetijstva zaveže, da bo v svoje aktivnosti vključila tudi aditiv za razkrajanje gnojnice in gnojevke.

V tem trenutku predpisov o dodeljevanju tovrstnih sredstev v občini Trebnje še ni. V nekaterih občinah pa takšno subvencioniranje že poznajo. Zato **je nujno, da se ustrezní odlok o dodeljevanju tovrstne pomoči prednostno izdela in sprejme!**

Zadeva se implementira v finančne elemente in izvajanje za leto 2023.

Pozitivni učinki po posameznih skupinah/deležnikih

Na podlagi dostopnih podatkov strokovnih služb, člankov in literature je moč izpostaviti naslednje ključne pozitivne učinke:

a) Za področje kmetijstva in kmetovalce

- zmanjšanje smradu pri polivanju gnojevke,
- zmanjšanje izpiranja hranil v podtalnico in vodotoke ter druge vodne vire v občini Trebnje,
- hranila v gnojevki so močnejše vezana,
- aerobno preperela gnojevka pospešuje tvorbo humusa v tleh in izboljšuje rodovitnost tal,
- boljši izkoristek hranil za rastline iz gnojevke,
- gnojevka postane bolj tekoča in homogena,
- potreba po mešanju gnojevke se zmanjša,
- njena Ph-vrednost se zniža,
- amonijak se veže v amonijev karbonat in v beljakovine mikroorganizmov,
- občutno se zmanjša poraba mineralnih gnojil,
- zniža se vsebnost patogenih mikroorganizmov v gnojevki,
- pri aplikaciji take gnojevke po zelenih rastlinah ne prihaja do ožigov,
- zmanjša se število muh v hlevih,
- manj je amonijaka v hlevskem zraku,

- izboljša se hlevska klima, kar seveda pripomore k sami kakovosti končnih izdelkov (mleko, meso).
- nekateri tovrstni preparati so dovoljeni tudi pri ekološkem kmetovanju.

Zgoraj navedena analiza je predstavljena izključno na podlagi virov, ki so dostopni na spletu in jih poleg že navedenih navajajo tudi proizvajalci preparatov.

b) Za obče zadovoljstvo občanov

Glede zakonskih zahtev je potrebno opozoriti, da z uporabo gnojnice ne presegamo zdravstvenih omejitev in da gre izključno za vonj, ki je za številne moteč v času gnojenja. Obče koristi, ki bi jih imeli prebivalci v neposredni bližini velikih kmetijskih površin, ki se obdelujejo z gnojevko, bi bile izključno vezane na **neprijetni vonj, ki bi ga bistveno zmanjšali ali celo odpravili.**

Glede na rezultate raziskav na terenu, je ob uporabi aditiva po besedah uporabnikov neprijetni vonj bistveno manjši. Glede na ocene posameznikov naj bi se ta zmanjšal za 50-75% ob razvozu. Po raztrosu pa naj bi neprijetni vonj povsem izginil v roku 2-8 ur. Ob tem opozarjamo, da je šlo zgolj za ustno anketo na majhnem vzorcu. Vsekakor pa je za izhodišče in nadaljnje aktivnosti občine na tem področju to dobra iztočnica.

Glede strokovnih analiz opozarjamo na raziskavo, ki jo je izvajala Kmetijsko gozdarska zbornica Novo mesto leta 2010 in je v nadaljevanju priložena temu gradivu.

c) Okoljevarstveni vidik

Obveznost, da je občina Trebnje zavezana k ohranjanju naravnega okolja, je jasna. To je naloga, ki smo jo dolžni izpolniti zaradi naših zanamcev in bodočih rodov, ki se bodo preživljali na naši rodni grudi. Ključni korak bi bil večja absorpcija gnojevke po uporabi, zmanjšanje izcednosti na kmetijskih površinah in lažji dovoz za kmeta. Vse troje je namreč zajeto v tem predlogu.

Okoljevarstveni pogledi

Glede okoljevarstvenih zahtev izpostavljamo, da v okoljevarstvenih prostorih, kot je Natura 2000, gnojenje ni prepovedano. Tudi občina Trebnje ima določen odstotek območja vključen v Naturo 2000. Specifične zahteve glede uporabe gnojevke veljajo v vodovarstvenem pasu, ki ga določa Zakon o vodah. Glede na zakonodajo se vodotok Temenica umešča v drugi red (gnojenje je dovoljeno v oddaljenosti 5 metrov od brega).

Dobre prakse

- Mirna Peč

Z vzpostavitvijo tovrstne prakse seveda ne bi bili prvi v Sloveniji. Če se ozremo po naših sosedih, je zadeva že preizkušena v nam sosednji občini Mirna Peč. Tovrstno pomoč kmetijstvu je uvedla leta 2012.

Podrobnosti razpisa v Mirni Peči prilagamo v celoti – dostopen je na spletni strani občine:

ZMANJŠANJE SMRADU PRI POLIVANJU GNOJEVKE (sofinanciranje nakupa preparatov za gnojvko in gnojnico)

Prebivalci na podeželju se večkrat soočajo s problemom smradu, ki se pojavlja ob polivanju gnojvke po kmetijskih površinah. Plini, ki se pri tem sproščajo niso v takih koncentracijah, da bi bili škodljivi za zdravje, so pa vseeno zelo neprijetni in za prebivalce v okolici velikih kmetij in kmetijskih zemljišč, ki se polivajo z gnojvko zelo moteči.

Občina Mirna Peč se je v sklopu projekta **EKOLOGIJA** lotila resno tega problema. S Kmetijsko gozdarskim zavodom Novo mesto, Kmetijsko zadrugo Krka so izpeljali določene aktivnosti, ki sledijo ciljem:

- zmanjšanje smradu pri polivanju gnojvke,
- zmanjšanje izpiranja hranil v podtalnico,
- zmanjšanje števila muh v hlevih,
- boljši izkoristek hranil za rastline iz gnojvke,
- občutno zmanjšanje porabe mineralnih gnojil,
- znižanje vsebnosti patogenih mikroorganizmov v gnojvki,
- manj amonijaka v hlevskem zraku,
- izboljšanje hlevske klime.

Uporaba v hlevu in preparati

Preparat za gnojvko in gnojnico spreminja zorenje obeh iz anaerobne (gnijoče) v aerobno (trohnečo) obliko. Zato se izboljša tudi klima v hlevu, zmanjšata se populaciji muh in patogenih organizmov, gnojvka postane bolj tekoča in homogena. Potreba po mešanju gnojvke se zmanjša, njena Ph-vrednost se zniža. Amonijak se veže v amonijev karbonat in v beljakovine mikroorganizmov. V hlevu se tako občutno izboljšajo mikroklimatske razmere, saj se sprošča manj amonijaka, žveplovodika in ostalih plinov neprijetnega vonja. Pri aplikaciji take gnojvke po zelenih rastlinah ne prihaja do ožigov. Hranila v gnojvki so močnejše vezana in se manj izpirajo v tla, kar zmanjša nevarnost za onesnaževanje voda. Taka aerobno preperela gnojvka pospešuje tvorbo humusa v tleh in izboljšuje rodovitnost tal. Kar nekaj preparatov je dovoljenih tudi pri ekološkem kmetovanju.

Finančne posledice

Vse se začne in konča pri denarju, zato je potrebno tudi to pobudo osvetliti z vidika finančnih učinkov in posledic.

Glede na preparate in proizvajalce je seveda cena različna. Prav tako je potrebno upoštevati količino, ki bi jo glede na populacijo goveje in druge živine potrebovali za celovito oskrbo.

Okvirno izhodišče za 6.000 glav govedi, ob cenah na glavo/letno, dosega med 10 – 15 €. Torej bi bil za celotno 100% pokritost ocenjeni strošek v povprečju 60.000 - 90.000 €. Sem je potrebno prišteti še ostalo živino (ki pa je manj zastopana v občini).

Kot je že navedeno v uvodu, je na tem mestu nujno upoštevanje možnosti iskanih rešitev, tako skozi vidik ekološkega in okolju prijaznega kmetijstva, kot tudi z vidika okoljevarstva in zadovoljstva vseh naših občanov kot uporabnikov prostora, kjer sobivamo vsi.

Postopki občine

Občina Trebnje sprejme dodatne akte/pravilnike za urejanje področja uporabe oz. subvencioniranja aditiva.

Nekaj zakonodajnih elementov

- Zaradi varstva voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, je celotno območje Slovenije opredeljeno kot ranljivo območje, kar določa Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Ur. l. RS 113/2009). Zato je za celotno Slovenijo določen maksimalni letni vnos dušika iz živinskih gnojil, ki ne sme presegati 170 kg N/ha kmetijskih zemljišč v uporabi, na ravni kmetijskega gospodarstva.
- Zakon o varstvu voda.
- NITRATNA DIREKTIVA – Časovne omejitve in omejitve pri vnosu dušika iz uredbe o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (ul. 113/09 in 5/13):

(1) Gnojenje s tekočimi organskimi gnojili je na kmetijskih zemljiščih prepovedano od, 15. novembra do 1. marca.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek je gnojenje s tekočimi organskimi gnojili na kmetijskih zemljiščih prepovedano od 15. novembra do 15. februarja če gre za:

- pripravo zemljišč za setev jarih žit, trav in travno-deteljnih mešanic ali
- pomladansko dognojevanje ozimin in sejanega travinja.

Pravni akti občine Trebnje

Na tem mestu vsekakor izpostavljamo **P R A V I L N I K** o finančnih intervencijah za ohranjanje in razvoj kmetijstva v Občini Trebnje. V tem pravilniku (iskreno upamo, da še veljavnem) je zapisano sledeče:

1. člen

S tem pravilnikom se določijo pogoji, načini in kriteriji za dodelitev sredstev namenjenih za finančne intervencije v kmetijstvu in gozdarstvu

2. člen

Sredstva za finančne intervencije se zagotovijo:

- iz sredstev proračuna Občine Trebnje za program ohranjanja in razvoja kmetijstva Občine Trebnje
- namenska sredstva
- iz drugih virov.

3. člen

Višina sredstev za program ohranjanja in razvoja kmetijstva določi občinski svet z odlokom o proračunu za tekoče leto.

4. člen

Za uresničevanje ciljev razvoja kmetijstva Občine Trebnje se finančna sredstva usmerijo v: (BERI PRVA IN TRETJA ALINEJ)

– Pospeševanje strukturnih sprememb in usmerjanje razvojno naložbene dejavnosti v kmetijstvu za ustvarjanje ekonomsko stabilnih gospodarskih enot – družinske kmetije.

– Ohranitev in varstvo, razumno in optimalno koriščenje kmetijskih zemljišč ter ohranjanje poseljenosti.

11. člen

Sredstva so namenjena za ohranjanje in razvoj kmetijstva v Občini Trebnje in sicer za področje: (BERI PRVA, DRUGA, TRETJA, SEDMA, OSMA, DEVETA IN DESETA ALINEA)

– živinoreje

– rastlinske proizvodnje

– izobraževanje in raziskovanje na področju kmetijstva in gozdarstva

– izboljšave kmetijskih zemljišč in pogojev pridelovanja

– ustvarjanje ekonomsko stabilnih enot – družinskih kmetij

– druge naloge za razvoj in ohranjanje kmetijstva

– pospeševanje turistične dejavnosti na kmetijah

Na podlagi navedenega je edini smiselni sklep, da občina Trebnje že ima določeno platformo, v katero bi lahko vključili subvencijo za aditiv za odstranjevanje neprijetnega vonja pri uporabi gnojnice in gnojevke.

Zaključek

Glede na navedeno je najbolj pomembno iskanje splošnega zadovoljstva vseh občanov občine Trebnje. Ob navedenih dejstvih je evidentno, da določene podlage za nadaljnji potek postopkov imamo in obstajajo, da so tudi v naši soseščini že izvedli korake na tem področju in da pravno formalno obstajajo podlage, ki se jih lahko smiselno uporabi pri implementaciji projekta.

Viri s spletnih strani

- <http://www.uradni-list.si/1/content?id=9825>

- http://www.mirnapec.si/Admin/load.asp?sif_file=novice_z_galerijo&sif_novice=441
- http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.kmetijskizavod-nm.si%2Ffile%2F1504%2Fdownload%2F1750&ei=4axXU-rjKsnNygPT1YH4Dw&usq=AFQjCNHpfPEEdqZPIIqeMjyWlfiue55nZg&sig2=ijOjAipGUhSZ05SNssi2_w

Priloge (povzeto s spleta)

ŠTUDIJA 1.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
Kmetijsko gozdarski zavod novo mesto
Šmihelska cesta 14
8000 Novo mesto
tel.: (07) 373-05-70, fax: (07) 373-05-90
E-pošta: stane.bevc@gov.si
Splet: www.kmetijskizavod-nm.si

Novo mesto, 14. 6. 2010

ZMANJŠANJE SMRADU PRI POLIVANJU GNOJEVKE **Izvajanje projekta**

Prebivalci na podeželju se večkrat soočajo s problemom smradu, ki se pojavlja ob polivanju gnojevke po kmetijskih površinah. Plini, ki se pri tem sproščajo niso v takih koncentracijah, da bi bili škodljivi za zdravje, so pa vseeno zelo neprijetni in za prebivalce v okolici velikih kmetij in kmetijskih zemljišč, ki se polivajo z gnojevke zelo moteči. Zato so sodelavci Kmetijsko gozdarskega zavoda Novo mesto na pobudo Občinske uprave Brežice izvedli raziskavo, kako zmanjšati smrad pri polivanju gnojevke.

Za zmanjševanje smradu sta bila uporabljena dva pripravka, ki jih uporabljamo zato, da izboljšamo uporabnost gnojevke kot gnojilo. Oba pripravka naj bi zmanjševala tudi sproščanje plinov pri polivanju gnojevke, torej zmanjševala smrad. Na dveh kmetijah smo preizkusili Plocherjeve pripravke in sicer na prašičerejski kmetije Plocher preparat za prašičjo gnojevko in na govedorejski kmetiji Plocher preparat za govejo gnojevko. Enako smo preizkusili pripravek Glenor KR+ Zn/Se na prašičerejski in govedorejski kmetiji.

Oba preparata sta bila uporabljena po navodilih proizvajalcev. Plocherjev preparat za gnojnico in gnojevko smo uporabili v obliki mešanice z melaso, ki se dodaja gnojevki na začetku 15 ml na vsak m³ gnojevke, nato pa vsak teden za vsako glavo velike živine dodamo 5 ml pripravka. Pripravek razredčimo z vodo in poškopimo z njim po kanalih, kjer je gnojevka.

Pripravek Glenor KR+Zn/Se dodajamo živalim v krmo in sicer govedu 50 g dnevno, prašičem

pa pripravek zmešamo v krmno mešanico in sicer 0,5 %.

Oba preparata naj bi zmanjševala smrad pri polivanju gnojevke kot tudi smrad v hlevu. Z delom smo pričeli v septembru 2009 in v jeseni izvedli prvo ocenjevanje smradu pri polivanju gnojevke. Za primerjavo smo ocenili tudi gnojevko, ki ji niso bili dodani pripravki. Smrad pri polivanju gnojevke smo ocenjevali organoleptično. Ocenjevali smo smrad in tudi vizualno spremembo gnojevke.

Smrad smo ocenjevali s točkami od 1 do 5 in sicer je 1 pomenila najšibkejši smrad in 5 najmočnejši smrad. Na koncu smo sešteli vse ocene in izračunali povprečne ocene. Dobili smo naslednje rezultate:

Kontrola (goveja gnojevka) 3,64 gostejša

- 1. prašičja gnojevka Plocher preparat za prašičjo gnojevko 1,78 redkejša**
- 2. goveja gnojevka Plocher preparat za govejo gnojevko 3,07 gosta**
- 3. prašičja gnojevka Glenor KR+Zn/Se 2,07 redkejša**
- 4. goveja gnojevka Glenor KR+Zn/Se 2,43 zelo gosta**

Vse gnojevke, ki so bile tretirane z dodatki, so pri polivanju povzročile manj smradu od kontrolne (netretirane) gnojevke. Presenetljivo malo smradu so povzročile prašičje gnojevke.

Bile pa so redkejše kot ostale goveje gnojevke.

Za preparate Plocher je obdobje enega meseca prekratko, da bi se pokazale večje spremembe pri gnojevkah. Zato smo z delom nadaljevali preko zime in spomladi ponovno ocenili učinkovitost posameznega pripravka. Aprila smo ponovno ocenili vse gnojevke na vseh štirih kmetijah in jih primerjali z netretirano govejo gnojevko.

Za primerjavo smo spet uporabili netretirano gnojevko iz govedorejske kmetije. Sešteli smo vse ocene in izračunali povprečne ocene. Dobili smo naslednje rezultate:

Pripravek Ocena smradu Pripombe Kontrola (goveja gnojevka) 3,875 gosta

- 1. prašičja gnojevka Plocher preparat za prašičjo gnojevko 1,25 gosta**
- 2. goveja gnojevka Plocher preparat za govejo gnojevko 2,0 gosta**
- 3. prašičja gnojevka Glenor KR+Zn/Se 1,875 gosta**
- 4. goveja gnojevka Glenor KR+Zn/Se 1,5 gosta**

Vse gnojevke so bile v spomladanskem času gostejše od gnojevke s katerimi smo imeli opravka jeseni. Pri vseh tretiranih gnojevkah (dodan pripravek za gnojevko) pa smo opazili manjši smrad. Komisija je kontrolno (gnojevka, ki ni bila tretirana) ocenilo celo slabše kot v jeseni. Pri gnojevkah z dodatki smo opazili, da je bil, smrad, ki se je sprostil manj neprijeten in je tudi hitreje izginil. Pri gnojevki, ki ji ni bil dodan dodatek pa je bil vonj močnejši, bolj agresiven, ostrejši in je mnogo dlje trajal.

Proizvajalci teh pripravkov navajajo, da imajo gnojevke, ki so jim pripravki dodani, tudi druge pozitivne gnojilne lastnosti na rastline. Mi jih v sklopu projektne naloge nismo posebej proučevali.

Plocherjev preparat za gnojevko in gnojnico spreminja zorenje gnojevke iz anaerobne (gnijoče) v aerobno (trohnečo) obliko. Zato se zboljša tudi higiena v samem hlevu. Zmanjša se populacija muh in patogenih mikroorganizmov. Gnojevka postane bolj tekoča in homogena. Potreba po mešanju gnojevke se zmanjša ali pa mešanje sploh ni potrebno. Ph vrednost gnojevke se zniža. Amoniak se veže v amonijev karbonat in v beljakovine mikroorganizmov. Zato se izboljša tudi klima, ker se sprošča manj amoniaka, žveplovodika in ostalih smrdečih plinov. Pri polivanju take gnojevke po zelenih rastlinah ne prihaja do ožigov.

Hranila v gnojevki se manj izpirajo v tla, ker so vezana in je manjša nevarnost za onesnaženje voda. Aerobno preperela gnojevka pospešuje tvorbo humusa v tleh in izboljšuje rodovitnost tal.

Vsi Plocherjevi preparati so dovoljeni tudi v ekološkem kmetovanju. (vir: Plocher tehnologija, 2007)

Pripravek **Glenor KR+ Zn/Se** krmimo živalim in jih s tem oskrbimo tudi s cinkom in selenom. Poleg zmanjšanja smradu pri polivanju gnojevke, ki je bila od živali, ki smo jim v krmi dodajali pripravek Glenor KR+ Zn/Se so raziskovalci opazili tudi izboljšanje klime v hlevu. Gnojevka je postala bolj tekoča in bolj homogena. Taka gnojevka je pri polivanju stimulirala rast korenin in ni povzročala ožigov tudi, če ni bila razredčena z vodo. Rastline

gnojene s tako gnojevko so bolj odporne na sušo.

Amoniak se pri teh gnojevkah veže na minerale gline in površino alg. To se delno dogaja že v

prebavnem traktu živali kot tudi med skladiščenjem gnojevke. Pri polivanju gnojevke se zato

sprošča mnogo manj smradu kot pri običajni gnojevki.

Ugotovljeno je, da lahko živinorejske kmetije z uporabo pripravka Glenor KR+Se/Zn in obtežbo živali vsaj 1,8 GVŽ na ha, pridelujejo krmo za živino brez dodatnega gnojenja z mineralnimi dušičnimi gnojili.

Obe kmetiji pripravek Glenor KR+Se/Zn uporabljata že dlje časa in oba kmeta sta z tem pripravkom zelo zadovoljna. Na obeh kmetijah ugotavljajo, da smrad pri polivanju njihove gnojevke ni problem in da uporabljajo mnogo manj mineralnih gnojil, pridelki pa so ostali enaki ali pa so se celo povečali.

Pripravek Glenor KR+ Zn/Se se lahko uporablja tudi v ekološkem kmetovanju.

(vir: LUFA – Landwirtschaftliche Untersuchungs- und Forschungsanstalt Augustenberg, Karlsruhe, Mokry, 2005)

Vedno se pri odločitvah ali uporabljati nek pripravek sprašujemo o stroških kakega dodatka. Zato je potrebno osvetliti tudi stroškovno stran uporabe teh dveh pripravkov. Plocher preparat predstavlja minimalen strošek za rejca, saj je strošek uporabe preparata za 1GVŽ (glavo velike živine, npr. krava molznica) le okoli 6 € na leto.

Uporaba Glenorja KR+Zn/Se predstavlja večji strošek in sicer za 1 GVŽ med 30 € in 40 € na leto. Pripomniti je potrebno, da preparata ne moremo neposredno primerjati, ker je Plocher preparat kot dodatek gnojevki in Glenor dodatek krmi, ki vsebuje tudi mikroelemente, kot sta selen in cink ter kalcijev karbonat, magnezijev karbonat, bentonit - Montmorillonit in ostalo.

Sklepne ugotovitve

Oba pripravka Glenor KR+Se/Zn in Plocherjev preparat za gnojevko in gnojnico sta občutno zmanjšala smrad pri polivanju goveje in prašičje gnojevke. Smrad je bil zmanjšan glede na ocene za 49 do 68 %. Vonj, ki nastaja je manj agresiven, manj intenziven in hitreje izgine. Gnojevke so bolj tekoče in z njimi imajo kmetje manj težav.

Oba preparata lahko priporočamo vsem kmetijam, ki imajo sistem gnojevke. Vsekakor bi bilo v nadaljevanju smotno, da se preverijo učinki gnojevke pri kateri so se uporabili ti preparati, na zelene rastline in kaj pomeni gnojenje s tako gnojevko dolgoročno za kmetije.

Pripravil: Vodja oddelka za kmetijsko svetovanje;
Stane Bevc, univ.dipl. inž. Damijan Vrtin, univ.dipl. inž. agr.

Gregor Kaplan

PREJMEJO:

- vsi po adremi za 3 sejo OS Trebnje